

Historical examples

Jak punk rock zmienił społeczeństwo obywatelskie i demokratyzację w Słowenii

Podobnie jak w Wielkiej Brytanii i innych krajach zachodnich, tak iw Słowenii muzyka punk rock miała duży wpływ na młodsze pokolenia w czasach transformacji ustrojowej. Tym, co czyniło muzykę punk rockową tak wyjątkową pod koniec lat 70. i 80. XX wieku w Słowenii, była jej konfrontacja z estetycznie dominującą, aprobowaną przez państwo, komercyjną, mainstreamową muzyką pop, a w latach 90. z alternatywami dla prywatyzacji, wynarodowienia i neoliberalnego kapitalizmu.

Besonders einer, irgendwo am oberen Rand von Slovenske Gorice, entlang der Grenze zu Österreich, in einer ausgesprochen ländlichen Umgebung. Dort befand sich der Jugend- und Rockklub Trate, ein hyperaktives Zentrum der hyperurbanen Kultur, das in den 80ern als der beste Punk-Rock-Klub in der Region von Ex-Jugoslawien bekannt war, der von der Jugend selbst organisiert wurde. Der Klub war eine Art subkulturelles Monument, das vor allem mit der damals berühmtesten alternativen Band der nordöstlichen ‚Stämme‘ in Verbindung gebracht wurde – Dem Zentrum der Dehumanisierung (CZD).

Jednak w latach 70. muzyka rockowa stała się integralną częścią głównego nurtu kultury w Jugosławii, a przez następne lata w Słowenii, pojawiła się i rozwinęła silna lokalna scena punkowa, która stała się czymś więcej niż tylko muzyką. Stała się sposobem wyrażania czegoś „alternatywnego”, ucieczką od (łagodnego) totalitaryzmu, co pomogło w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego: ruchów, które przyczyniły się do procesów demokratyzacji w latach 80. W ten sposób Žižek i inni wybitni słoweńscy intelektualiści opisują ówczesną scenę punkową, w tym antropolog, Rajko Muršič, który w swojej rozprawie doktorskiej, tłumaczy, jak kluby młodzieżowe odgrywały ważną rolę w tym zakresie.

Jednym z nich był klub, umiejscowiony w regionie Slovenske Gorice, wzdłuż granicy z Austrią, w wiejskim otoczeniu, o nazwie Trate Youth and Rock Club, będącym aktywnym centrum kultury miejskiej, znanym w latach 80. jako najlepszy punk-rock klub w regionie byłej Jugosławii. Był on prowadzony przez młodzież. Klub był swoistym subkulturowym pomnikiem, kojarzonym w dużej mierze z najsłynniejszym alter-bandem ówczesnych „plemion” północno-wschodnich kraju, znanym jako Centrum Dehumanizacji (CZD).

CZD znalazło okazję do stworzenia własnego „wolnego terytorium” na prywatnej posesji, jako samoistnej instytucji. W lutym 2005 roku CZD dał koncert na żywo w Telewizji Narodowej, gdzie zaprezentowali utwory takie jak Blood, Purchase crap, czy Express yourself. „Ostatnia piosenka była najbardziej efektowna pod względem tekstowym i wizualnym: została zaśpiewana a capella, z ustami śpiewaków zaklejonymi taśmą. Połączenie ekspresji ciała i mamrotania stworzyło przekaz: po rozlewie krwi kupujesz gówno, jeśli nie jesteś spłukany, ale w każdym razie jesteś interpelowany przez siły neoliberalnego kapitalizmu, co symbolizuje hasło w języku angielskim. Paradoks: możesz i powinieneś wyrazić siebie, ale będziesz musiał za to zapłacić. Jeśli jesteś spłukany, możesz tylko krzyczeć, a mimo to jesteś niemy, w kagańcu” – pisze Rajko Muršič.

Center for Dehumanization - historyczny młodzieżowy zespół punkrockowy

Zajmowali się nie tylko muzyką, ale także robieniem plakatów, nagrywaniem i publikowaniem filmów, robieniem zdjęć i odznak. Pojawiały się na nich różne motywy, jak twarz bez ust, Karol Marks, czy „Żołnierze to bracia”. Umieścili też tytuły najbardziej uderzających piosenek, które śpiewali, np. Przyszłość jest w naszych rękach!, Bądźmy wszyscy wojownicy!

Jako kulturowy fenomen swoich czasów zespół otrzymał w 1987 roku prestiżową nagrodę alternatywy, Złotego Ptaka, przyznaną twórcom i wykonawcom za wybitne osiągnięcia w różnych dziedzinach twórczości kulturalnej.

Festival without Borders: <https://www.youtube.com/watch?v=QKpGmhBcme4>

Jedna z ich starych piosenek (Victory): <https://www.youtube.com/watch?v=KdmgblgBiE0>

Fanpage grupy na portalu Facebook.com: <https://www.facebook.com/CZD-193449350275/>

Historyczna inspiracja z 2021 roku

„Dzisiaj młodzieżowa rewolta jest skierowana przeciwko społeczeństwu konsumpcyjnemu i zyskowi jako fundamentalnym dehumanizującym elementom nowoczesnego społeczeństwa. Poprzednie pokolenia opierały się ideologii socjalizmu, a obecne konsumpcjonizmowi” (Lozar 2010: 19–20). Jedną z takich niedawnych mobilizacji młodzieży, wykorzystującą kreatywne środki uświadamiania i oddziaływania na opinię publiczną, miała miejsce w 2021 r. przed referendum w sprawie nowej ustawy o gospodarce wodnej, w centrum sporu był przepis regulujący budowę obiektów, w tym hoteli, sklepów i restauracji, blisko morza, rzek lub jezior. Ustawa została odrzucona przy 87% frekwencji, a mobilizacja młodych wyborców była historyczna. Słoweński Ruch Młodzieży na rzecz Sprawiedliwości Klimatycznej zorganizował występ przed stołeczną gminą z przesłaniem: „Jak będzie wyglądać nasza przyszłość w przypadku uchwalenia nowelizacji ustawy wodnej. My, młodzi, spędziliśmy relaksujące letnie popołudnie nad wodą (symbolicznie pokazane z basenem), które beztrudno przerywają politycy chcący nas zabetonować. Kampanią chcieliśmy pokazać zagrożenie, jakie niosą ze sobą zmiany Prawa Wodnego na przyszłość.”

Performans Stuffed with Concrete. Foto: BoBo/Žiga Živulović ml.,
źródło: MMC RTV Slovenia.

Bibliografia:

https://mlad.si/uploads/analizeinraziskave/Napravi%20sam_nevkladna_samonikla_prizori%C5%A1%C4%8Da_UL_FF_EIKA_2011.pdf

https://books.google.si/books?id=IBqz5MsKSLoC&pg=PA188&lpg=PA188&dq=rajko+mur%C5%A1%C4%8D+punk+anthropology&source=bl&ots=vXAA_Uso-&sig=ACfU3U2cxuSd2i_5xbysVYNhIAxIpppJQQ&hl=en&sa=X&ved=2ahUKewj7ucjcorr3AhWTr4sKHWDSCI4Q6AF6BAghEAM#v=onepage&q=rajko%20mur%C5%A1%C4%8D%20punk%20anthropology&f=false

https://sl.wikipedia.org/wiki/Center_za_dehumanizacijo

https://www.rtv slo.si/okolje/referendum-2021/mladi-za-podnebno-pravicnost-z-akcijo-pozvali-k-udelez_bina-referendumu/586833

